

Постаті

Figures

УДК 78.071.1Вор+008(=161.2)

ТВОРЧІСТЬ СИДОРА ВОРОБКЕВИЧА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ: ДО 180-РІЧЧЯ КОМПОЗИТОРА

Марія Загайкевич

У статті розглянуто творчість С. Воробкевича в галузі побутової музики. Талант лірика, прагнення доступно писати для широкого загалу закономірно привели композитора до жанру пісні-романсу в хоровому і сольному викладах. Більшість із цих творів написано на власні вірші, що сприяло їхній художній цінності. Стильові прикмети пісні-романсу наклали відбиток на музичну інтерпретацію Воробкевичем поезії Т. Шевченка, а також на його музично-драматичні твори для театру.

Неоднозначне ставлення деяких критиків до спадщини композитора нівелювали час і велика популярність його пісень. Творчість С. Воробкевича резонувала з потребами суспільства. Вона заповнила важливу нішу в музичному житті краю, українізувала побутовий репертуар, витіснивши з нього іноземний. С. Воробкевич – видатний представник української національної композиторської школи, який уніс у скарбницю вітчизняної культури свою вагому лепту.

Ключові слова: побутова музика, лірика, пісня-романс, популярність.

В статье рассматривается творчество С. Воробкевича в области бытовой музыки. Талант лирика, стремление доступно писать для широких масс закономерно привели композитора к жанру песни-романса в хоровом и сольном изложениях. Большинство этих произведений написаны на собственные стихи, что способствовало их художественной ценности. Стилистические особенности песни-романса наложили отпечаток на музыкальную интерпретацию Воробкевичем поэзии Т. Шевченко, а также на его музыкально-драматические произведения для театра.

Неоднозначное отношение некоторых критиков к музыкальному наследию композитора опровергли время и большая популярность его песен. Творчество С. Воробкевича резонировало с требованиями общества. Оно заполнило важный пробел в музыкальной жизни страны, украинизировало бытовой репертуар и оттеснило иностранный. С. Воробкевич – один из видных представителей украинской национальной композиторской школы, внесший в украинскую отечественную культуру свою весомую лепту.

Ключевые слова: бытовая музыка, лирика, песня-романс, популярность.

The article deals with the creative work of S. Vorobkevych in the field of everyday music. The talent of a lyricist and the aspiration for writing music intelligible to the masses have naturally led the composer to the genre of romance songs in choral and solo presentation. Most of these works were written to his own lyrics, which contributed to their artistic value. Stylistic features of romance songs left traces on the Vorobkevych's musical interpretation of Taras Shevchenko's poetry, as well as on his musical and dramatic works for stage. The ambiguous attitude of some critics at the turn of the centuries to the composer's musical heritage has been levelled by the course of time and great popularity of his songs.

The creative work of S. Vorobkevych resounded with demands of society. It has filled an important niche in musical life of the land, made everyday repertoire Ukrainian, having supplanted the foreign one. S. Vorobkevych was one of leading representatives of Ukrainian national school of composers, who has made a great contribution into the treasury of domestic culture.

Keywords: everyday music, lyrics, romance songs, popularity.

Сидір Воробкевич – одна з найпримітніших постатей музичного життя України XIX ст. Не так часто буває, щоб в одній творчій особистості настільки органічно поєдналися таланти поета і композитора. Вони взаємно доповнювалися, визначали стильовий напрям його творчої діяльності,

допомагали здобути любов широких народних верств.

Митець, завдяки життєвим обставинам, священничому сану, увесь час перебував у гущі народу. Щільно пов'язаний із життям українського суспільства, він добре знав його культурні запити. Свої думки й помисли

МАРІЯ ЗАГАЙКЕВИЧ. ТВОРЧІСТЬ СИДОРА ВОРОБКЕВИЧА...

спрямовував на те, щоб власною музикою задовольнити потреби широкого загалу. Він творив не тільки для самовираження, а передусім для загального вжитку, хотів, щоб його композиції виконували.

Першими творчими спробами С. Воробкевича стали зразки побутової танцювальної музики. Ще під час навчання в гімназії (1855 р.) він почав писати польки, кадрили, коломийки, марші. Подібна жанровість також домінує в піснях зі супроводом гітари, цитри, фортепіано, тобто для найбільш поширених тоді інструментів у побуті священиків, міщан, інтелігенції. Примітно, що одна з таких п'єс – кадрили «Ехо з-над Пруту» – удостоєна 1886 року рецензії І. Франка, у якій він віддає належне здобуткам С. Воробкевича, назвавши його «многозаслуженим в нашій літературі і на музичному полі» [7].

Проте найвиразніше нахил С. Воробкевича до побутових жанрів виявився у вокальних творах. На це були свої причини, а саме: близькість до хорового руху на Буковині. С. Воробкевич був талановитим диригентом, багато працював з різними хоровими колективами. За його почином, у співдружності з іншим видатним діячем на музичній ниві, вихованцем перемишльської школи Іваном Хризостомом Сінкевичем, по всьому краю було організовано численні хорові гуртки, які широко використовували, замість уживаного до того одноголосого, багатоголосий спів.

Як довголітній диригент-практик С. Воробкевич добре знав природу і виразові можливості людського голосу. Тож не дивно, що в його композиторській спадщині чільне місце займають хорові твори, причому більшість із них зорієнтована на потреби побутового музикування і поповнення концертного репертуару широко розповсюджених на Галичині й Буковині аматорських хорів. Художній цільності вокальних композицій митця сприяло те, що питома кількість із них написана на власні поетичні твори. Це було запорукою повного злиття мовних і музичних інтонацій, досконалого відтворення музикою поетичної образності.

С. Воробкевич поклав на музику вірші й інших поетів. Так, він один з перших на Західній Україні створив хори на слова

Т. Шевченка, став сподвижником потужного патріотичного руху, викликаного поширенням віщої поезії великого Кобзаря.

За характером обдарування С. Воробкевич – лірик, мініатюрист: «В ліричних піснях Воробкевич являється вповні паном своєї сили, розсипає велике багатство життєвих спостережень, осяяних тихим блиском широкого, глибокого людського і народолюбного чуття», – зауважив І. Франко [5, с.143].

Ліричний нахил, виразність і краса мелодики, у поєднанні з прагненням загальної доступності музики, її легкого сприйняття, закономірно привели композитора до творчості в жанрі пісні-романсу. Його найпопулярніший солоспів «Заграй ми, цигане старий», чоловічі хори «Над Прутом у лузі», «Сині очі», «Як би-м була я зазулев» та багато інших – типові зразки пісень-романсів. До речі, «романсовість» хорів підтверджена ще й тим, що в побуті їх нерідко виконували і виконують соло. Показовий і зміст – елегійна любовна лірика, туга за щастям, милування природою. Музика виразно утверджує цей жанровий тип. Плавна мелодія журливого відтінку, перевага мотивів з низхідним рухом, характерні каданси (хід із VII-го підвищеного щабля через II-й на тоніку) збігаються з мовно-інформаційними засобами популярних українських пісень-романсів: «Така її доля», «Дивлюсь я на небо», «Ніч така, Господи», «Баламуте, вийди з хати», «Ой не ходи, Грицю» тощо.

Однак С. Воробкевич не копіював їх механічно. Він уніс у стильову палітру творів цього жанру своє, неповторно індивідуальне. Прикладом може слугувати відомий хор «Там, де Татран круто в'ється». По суті, це варіант популярної пісні «Там, де Ятрань круто в'ється», авторство якої приписують «королю балагулів», шляхтичу з Правобережжя А. Шашкевичу [5]. Любовний зміст – залицяння парубка-козака до дівчини, натяки на перешкоди, що заважають їхньому щастю, – та композиційна форма твору є спільні. Водночас безпосередньо в самий текст, смислові нюанси С. Воробкевич уніс значні зміни, дещо локалізуювши його. Для прикладу розгляньмо першу строфу. У версії А. Шашкевича:

ПОСТАТІ

Там, де Ятрань круто в'ється,
З-під каменя б'є вода.
Там дівчина воду брала,
Чорнобрива, молода.

У версії С. Воробкевича:

Там, де Татран круто в'ється
По каменях там шумить.
Єсть там дівча, а як зветься,
Козак знає, а мовчить.

Мелодія в обох випадках має однаковий лірико-романсовий, задушевний характер і водночас значно різниться. У пісні А. Шашкевича вона більш розлога, мінлива у своєму розвитку; у С. Воробкевича – не менш зворушлива, прониклива, однак за метроритмічною схемою простіша, дещо віддалена від протяжних народних пісень, нагадує галицькі наспіви.

На власні слова С. Воробкевич створив чимало популярних чоловічих хорів не лише лірико-романсового, але й інших жанрів, зокрема моторні, бадьорі, так звані застольні, пісні («Сли Черемошом вино текло», «Шинкарко молода», «При вині», «Вдармо разом пугарями» та ін.). Автор писав їх радше принагідно, для широкого вжитку, вони мають явно побутове, прикладне значення. Композитор не надто турбувався щодо їхньої оригінальності та самобутності. Наприклад, показово, що популярна свого часу пісня «При вині» («Чи ж други, браття, ви німі?») становить, по суті, обробку німецької буршівської¹ мелодії *Im kühlen Keller sitz ich hier* («У прохолодній півниці я сиджу»). Щоправда, у її опрацювання для хору С. Воробкевич доклав чималу частку власного таланту, підкресливши голосоведенням звукову колоритність і бадьорий настрій.

Досягнення С. Воробкевича в пісенно-хоровій галузі виникли не лише в результаті природного мелодичного обдарування, але й фахової майстерності, адже він був далеко не аматором-дилетантом, а композитором із ґрунтовною професійною освітою. Досить згадати, що в 1868–1869 роках митець навчався у Віденській консерваторії, блискуче склав іспити з музично-теоретичних дисциплін. Здобув диплом викладача співів і регента хору. С. Воробкевич – автор низки співаників і музично-теоретичних по-

сібників. Його як педагога високо цінувала мистецька румунська еліта: недарма саме в нього вчився класик румунської музики Ч. Порумбеску. Фактура хорів-пісень С. Воробкевича не спрощена, вона містить майстерні прийоми, покликані підкреслити емоційний характер твору. Як приклад, – перлина лірики Воробкевича – хор «Над Прутом у лузі». Елегійний задумливий настрій посилюють альтеровані акорди, що надають звучанню м'яких, пастельних відтінків.

Твори С. Воробкевича, особливо хорі-пісні, дуже швидко поширилися, здобувши масове визнання. У 1887 році деякі з них («Над Прутом у лузі», «Іван з Путилова», «Сині очі», «Вечір», «При вині») було надруковано в хоровому збірнику «Боян», (уклад. В. Матюк). Їх включали і в інші видання аналогічного типу: «Торбан», «Кобзар», пісенники для шкільної молоді тощо.

Публікації значно сприяли доступності творів С. Воробкевича, їх поширенню серед аматорів хорового співу. Справжній рекорд щодо частоти появи в друку, отже, й утвердження в народній свідомості, безперечно, належить поезії «Мово рідна». Її перша строфа –

Мово рідна, слово рідне,
Хто тя забуває,
Той у грудях не серденько,
Але камінь має –

увійшла в число найвідоміших, актуальних і нині патріотичних закликів-афоризмів. Звісно, основне смислове навантаження припадає на текст – його друкували окремо в букварях, читанках, підручниках. Однак С. Воробкевич задумав свій твір саме як пісню. У двоголосому хоровому викладі його вперше надрукували 1870 року в Чернівцях у збірнику, призначеному для шкільної молоді, в одноголосому варіанті – у «Співанику для шкіл народних» (Відень, 1889). Побутувала «Мово рідна» в різних аранжуваннях для чоловічого, мішаного й дитячого хорів, для голосу із супроводом фортепіано тощо.

Вельми популярним став бадьорий, піднесений чоловічий хор-композиція С. Воробкевича на його ж слова «Задзвенімо разом, браття» (хор «Збудилась Русь»). Написаний як застольна пісня, він набув зна-

МАРІЯ ЗАГАЙКЕВИЧ. ТВОРЧІСТЬ СИДОРА ВОРОБКЕВИЧА...

чення молодіжного бойового патріотичного гімну. Примітно, що на цю мелодію відомий громадський діяч, однодумець І. Франка, М. Павлик 1906 року написав новий революційний текст і затитулював твір як «Пісню галицьких трударів».

Притаманний обдаруванню С. Воробкевича ліричний нахил виразно позначився на інтерпретації поезії Т. Шевченка. Основу його чоловічих творів на слова Кобзаря (майже 15) становлять здебільшого поезії ліризованого особистісного характеру: «Думи мої», «Ой чого ти почорніло», «Ой на горі ромен цвіте» тощо. Найбільш відомим і часто виконуваним є хор «Огні горять», де зображення картини радісного гуляння контрастує з роздумами самотнього поета, який сумує за юними роками. Успіхові твору, очевидно, сприяло те, що його зміст надихав на створення музичних образів, широко експонованих у піснях-хорах композитора на власні слова: жвавої танцювальної стихії в застольних піснях (переданої хоровим *tutti*) та журливої задуми в піснях-романсах (епізод, виконуваний квітетом солістів).

Щільний симбіоз літературного і музичного талантів, прагнення відповідати на культурні запити української громадськості виявляє творчість С. Воробкевича і в театрі. Він близько контактував з Руським народним театром Товариства «Руська бесіда», де основу репертуару становили музично-драматичні жанри: мелодрами, народні побутові опери та оперети. Твори С. Воробкевича – «Гнат Приблуда», «Бідна Марта», «Золотий мопс», «Пан Мандатор», «Новий двірник» та інші – мали неабияку популярність. Виступаючи водночас і драматургом, і композитором, він створив свій, так би мовити, оригінальний за стильовими особливостями, музичний театр.

Вставні музичні номери, які розцвічують п'єси С. Воробкевича подібно до більшості українських класичних театральних творів, відіграють важливу драматургічну роль. Вони покликані допомогти роз'яснити конфліктну ситуацію, розставити акценти в характеристиці персонажів. Музичний чинник, як важливу складову успіху п'єс С. Воробкевича, неодноразово згадував у своїй рецензії І. Франко. Про оперети «Пані молода з Бос-

нії», «Пан Мандатор» він писав, що їх текст і музика «нічим не уступають закордонним творам цього роду» * [8, s. 319–320], а «Бідну Марту» назвав «народною п'єсою» і про рокував їй сценічне довголіття, бо в ній «дуже красиві слова і добірна музика» [4]. Рецензуючи постановку п'єси А. Стечинського «Добуш», відіграну гуртком аматорів у залі Товариства «Зоря» (*Gwiazda*) в 1883 році, І. Франко особливо відзначив «прехорошу музику, котру доробив до неї наш звісний композитор Ізидор Воробкевич» [4].

Стильові риси театральної музики С. Воробкевича – аналогічні хоровій. Чітко виявляється опора на жанри, міцно вкорінені в народний побут. Скажімо, у популярній мелодрамі «Гнат Приблуда» домінує коломийка. Її характерні звороти, перевтілені в увертюрі, звучать у ряді пісенних номерів («Чабан вівці корняє», «Гуцулочка», «Коломийка» та ін.), підкреслюючи локальний буковинський колорит твору. А в окремих епізодах спостерігаємо сплав коломийкових мотивів з мелодико-інтонаційними формулами, властивими українському побутовому романсу (арія Семена «Нащо мені женитися»).

Іншого роду зв'язок з побутовою музикою репрезентує часто виконувана свого часу оперети С. Воробкевича «Золотий мопс». Типовий для класичних віденських оперет лірико-комедійний сюжет розцвічують вокальні соло й ансамблі (переважно дуети) куплетної структури. Їхня мелодика проста, легка для сприйняття і відтворення. На її інтонаційний стрій значно вплинули мотиви міського романсу та німецьких буршівських пісень.

С. Воробкевич увійшов на теренах Галичини й Буковини до числа найвідоміших композиторів. Свідчення популярності його музичних творів можна знайти в численних тогочасних газетах, журналах, книжкових виданнях. Однак, незважаючи на колосальну популярність і всенародне визнання, оцінка композиторського доробку С. Воробкевича, починаючи з 1890-х років, ставала неоднозначною. Йому закидали схилиння

* Тут і далі переклад з іноземних джерел авторки статті. – *Ред.*

ПОСТАТІ

перед міщанськими смаками, зайву сентиментальність, відсталість від потреб дня. Під впливом посиленої боротьби за професіоналізм і національну ідентичність композиторської творчості до творів буковинця почали ставитися дещо зневажливо, як до музики другорядної і легковажної.

Особливо гострій критиці піддав композиції С. Воробкевича С. Людкевич. Він зараховував митця до представників минулої епохи. Це виразно проступає вже у вислові про появу великої кількості музичних інтерпретаторів віршів Т. Шевченка «від старого [курсив наш. – М. З.] Воробкевича до найновіших» [2, с. 134]. У статті «Про композиції до поезії Т. Шевченка», написаній 1902 року, С. Людкевич різко негативно оцінив метод озвучення творів Великого Кобзаря. «В таких композиціях, як наприклад, “Думи мої”, а особливо “Ой чого ти почорніло” Воробкевича, автор позбавляє та обирає Шевченка з усього його нерву і темпераменту, з усього того, що становить суть його вдачі і характеру, та, силкуючись інтерпретувати його за своїми шаблонами, убирає його то в якийсь німецький стильовий сентименталізм, то знову в якийсь неприродний штучний драматизм» [2, с. 135].

Навіть І. Франко, який загалом дуже прихильно ставився до творчості С. Воробкевича, допоміг вийти у світ кільком його збірникам і неодноразово схвально висловлювався про написану ним музику, досить критично оцінював його музичний талант, характеризуючи митця як «дуже плідного композитора, але який має найменше рис народної музики і найбільш заражений впливами легкої музики із шинку»².

Поява таких негативних критичних відгуків не була випадковою. Їх зумовила поширена серед мистецької еліти на зламі століть тенденція до огульного несприйняття жанру народного романсу як цінного набутку української національної культури. Його зразки не зараховували до автентичного фольклору, тобто до джерел первозданного національного музично-інтонаційного фонду. Тим часом пісні-романси лише збагатили цей фонд. Побудовані на традиційних, характерних для народного мелосу, мотивах, вони були виразником та-

ких особливостей української ментальності, як задушевність і мрійливість. Недарма так широко й влучно їх використав (особливо у своїх фортепіанних опусах) фундатор української національної композиторської школи М. Лисенко. Це допомогло йому створити справжні шедеври, що вражають яскравим національним колоритом.

Зауважимо, що українська пісня-романс широко репрезентована й у світовій музичній літературі. Згадаймо хоча б неодноразове використання мелодії «Їхав козак за Дунай» Л. ван Бетховеном або ж «Ой не ходи, Грицю» і «Віють вітри» Ф. Лістом.

Своєю мелодичністю, чутливістю пісні-романси вражали чужоземців, перетворювалися на своєрідну емблему України. Показовий, наприклад, такий факт. Наприкінці 1891 року в Празі відбулося відкриття масштабної чеської Крайової виставки, на яку запросили представників з різних земель Австро-Угорщини. До руської делегації включили хор «Боян». Його репертуар становили найпопулярніші тоді твори українських авторів (у тому числі й «Над Прутом у лузі» С. Воробкевича). І ось, коли делегація входила до зали, один із професорів Празької консерваторії сів за орган і на привітання загравав мелодію «Ой не ходи, Грицю».

Про ентузіазмне сприйняття іноземцями українських пісень-романсів, зокрема творів С. Воробкевича, можна знайти свідчення і з пізніших років. У спогадах чернівчанина, священика Я. Бульбука, міститься цікавий епізод періоду Першої світової війни. У 1916 році, будучи солдатом, він воював на австро-італійському фронті. Якось, під час відпочинку, у казармі разом з товаришами почали співати квартетом «Над Прутом у лузі». Це почув їхній старшина (який мав консерваторську освіту) і попросив ще раз і ще вкотре повторити пісню, аби записати на ноти. Пізніше співаки стали ядром новоствореного батальйонного хору, у репертуарі якого важливе місце зайняли німецькі *Liedertafel* – побутові пісні, жанрово споріднені з хорами С. Воробкевича [див.: 9].

У ставленні до композиторської творчості С. Воробкевича час уніс свої корективи. Виявилось, наскільки істотним є його внесок в українську національну культуру,

МАРІЯ ЗАГАЙКЕВИЧ. ТВОРЧІСТЬ СИДОРА ВОРОБКЕВИЧА...

особливо як творця пісень-романсів. Вони стали набутом цілих поколінь. Багато з них – «Над Прутом у лузі», «Заграй ми, цигане старий», «У горах Карпатах», «Як би-м була я зазулев», «Сонце ся сховало за високі гори» та інші – органічно ввійшли в музичний побут і, що трапляється лише з творами, які по-справжньому прийняв народ, утратили своє авторство, поширюючись у фольклорних варіантах.

Творчість С. Воробкевича резонувала з потребами суспільства. Він заповнив важливу нішу – брак вітчизняного популярного музичного репертуару. У Західній Україні щодо цього сформувалася специфічна ситуація. На теренах Австро-Угорської імперії, куди входили її землі, масового поширення набули вже вищезгадані німецькі *Liedertafel*. Їх співали скрізь: на масових товариських зібраннях і невеликих вечірках, у вузькому домашньому колі. На відміну від суцільно німецькомовних текстів, мелодико-інтонаційна сфера цих пісень увібрала чимало елементів фольклору інших народів, які населяли Австро-Угорщину. Прикладом може слугувати відома застольна пісня Ю. Федьковича «Як засядем, браття, коло чари». Її мелодія майже ідентична з буршівською *Sind wir nicht zur Herrlichkeit geboren* («Ми народилися не для величі») [1, с. 29–31]. Водночас вона збігається з автентичною українською народною піснею «Як я їхав штири мили полем, світив місяць високо», записаною на Прикарпатті [6].

С. Воробкевич порушив монополію *Liedertafel*, створивши вітчизняний замітник. Працюючи в аналогічному жанрі, він українізував його. І не лише через тексти, але й через музику. Мелодика пісень-романсів С. Воробкевича близька до царини українських народних ліричних наспівів, а також застольних і танцювальних мотивів.

Пісні С. Воробкевича швидко завоювали слухачко-виконавський простір. Левова частка такого успіху належить музиці. «Багато з тих пісень гомонить нині скрізь по нашій Україні завдяки гарній музиці самого автора», – писав І. Франко [6].

Нині, мабуть, ще недостатньо усвідомлено, що твори С. Воробкевича – невід’ємна

складова розвитку української національної музичної школи. Самобутній стиль композитора найяскравіше виявився в умінні творити інтонаційно близькі українській пісенності теплі й щирі музичні образи. Його пісні-хори внесли в музичну літературу легкість і блиск, поетичність, ледь повиту серпанком сентиментальної настроєвості. Усе краще, що він створив упродовж життя, залишило помітний слід у розвитку музичного мистецтва і збагатило українську культуру немеркнучими мистецькими цінностями.

Примітки

¹ У Німеччині буршами називали студентів, зокрема тих, які належали до певних студентських корпорацій.

² Лист Я. Бульбука до П. Пшенички від 8 березня 1960 року (з власного архіву авторки).

Джерела та література

1. *Загайкевич М. П.* Музичне життя Західної України другої половини ХІХ ст. / М. П. Загайкевич. – Київ, 1960. – 190 с.

2. *Людкевич С. П.* Про композиції до поезії Т. Шевченка / С. П. Людкевич // *Людкевич С. П.* Дослідження, статті, рецензії / упоряд. З. Штундер. – Київ : Музична Україна, 1973. – С. 133–137.

3. *Людкевич С. П.* Про основу і значення співності в поезії Тараса Шевченка / С. П. Людкевич // *Людкевич С. П.* Дослідження, статті, рецензії / упоряд. З. Штундер. – Київ : Музична Україна, 1973. – С. 114–116.

4. *Франко І. Я.* [«Добуш» А. Ф. Стечинського] / І. Я. Франко // *Франко І. Я.* Зібрання творів : у 50 т. – Київ : Наукова думка, 1980. – Т. 26 : Літературно-критичні праці (1876–1885). – С. 290.

5. *Франко І. Я.* «Король балагулів». Антон Шашкевич і його українські пісні / І. Я. Франко // *Франко І. Я.* Зібрання творів : у 50 т. – Київ : Наукова думка, 1982. – Т. 35 : Літературно-критичні праці (1903–1905). – С. 113–149.

6. *Франко І. Я.* Передмова [До видання Данило Млака (Ізидор Воробкевич) «Над Прутом» (1901)] / І. Я. Франко // *Франко І. Я.* Зібрання творів : у 50 т. – Київ : Наукова думка, 1982. – Т. 33 : Літературно-критичні праці (1900–1902). – С. 114.

7. *Франко І. Я.* [Рецензія на кадрили «Ехо з-над Пруту»] / І. Я. Франко // *Зоря*. – 1886. – № 1.

8. *Deutsches Liederlexikon. Eine Sammlung der besten und beliebten Lieder und Gesänge des deutschen Volkes.* – Leipzig. – 767 S.

9. *Fidelitas : 233 beliebte Volks und Studenten lieder.* – Berlin : Globus Verlag. – В. 4. – 130 S.

10. *Franko I. Muzyka polska i ruska / I. Franko // Kurjer Lwowski.* – 1892. – 6 wrzes. – S. 3.

SUMMARY

Sydir Vorobkevych was one of the known figures of musical life in XIXth-century Ukraine. He combined the talents of poet and composer. The opinions and thoughts of the artist were developed to meet the needs of the musical public. The examples of everyday dancing music have become the early creative attempts of S. Vorobkevych. While still being a student in high school in 1855, he began writing polka, quadrille, *kolomyiky*, and marches. A similar type of work has also dominated later relative to songs for guitar, harp and piano. His quadrille *Echo Above the Prut* was awarded rave reviews from I. Franko in 1886.

Vorobkevych manifested a slope to the fullest possible extent in the genre of vocal works. He was a talented conductor-practitioner and worked with various choirs. He and I. Sinkevych initiated the organization of numerous choral groups, which widely used polyphonic singing instead of monophonic ones. Artistic integrity of vocal works was facilitated for Vorobkevych by the fact that most of them were written to his own words. The work of Vorobkevych includes one of the earliest choruses in Western Ukraine written to Shevchenko's words.

Lyric slope and expressive and melodic beauty combined with the aspiration for general comprehensibility of his music, the latter's easy perception, have naturally led Vorobkevych to creation of songs in the genre of romance. His most popular solo-songs *Play to Me*, *Old Gypsy*, male choruses *Along the Prut in the Meadow*; *Blue Eyes*; *If I Was a Cuckoo* and many others – all are typical examples of song-romances. He introduced the palette of styles in the works of this genre with their unique individuality. An example is the famous Vorobkevych's chorus *Where the Tatra Abruptly Meanders*.

To his own words Vorobkevych has created a number of popular male choruses – not only of lyric and romantic, but also of other genres, e.g. cheerful drinking songs (*If the Cheremosh Was Full of Wine*; *Hey, Young Taverner*; *Wine at Hand*; *Let's Clink Bowls Together*, and many others), lyrically contemplative songs (chorus *Along the Prut in the Meadow*), and songs full of high public enthusiasm (famous chorus *Native Speech*).

Vorobkevych manifested himself in the field of choral song emerging not only as a result of his natural melodic talent, but also of his professional skills. He had a solid professional education: in 1868–1869, he studied at the Vienna Conservatoire, and brilliantly passed examinations in musical theory courses. He received a diploma of teacher of singing and choir preceptor. Vorobkevych was an author of a songbook and several books on musical theory. He was highly valued as an art teacher of Romanian elite: it is no wonder that he has taught the classic Romanian composer Ciprian Porumbescu.

The symbiosis of literary and musical talents is presented by the creation of Vorobkevych for stage. He was in contact with the National Theatrical Company of the *Ruska Besida* (*Russian Conversation*), which was the basis of the repertoire of musical and dramatic genres: romance, opera and operetta. The works of Vorobkevych – *Gnat the Stray*; *Poor Martha*; *Golden Pug*; *Mr. Mandator*; *The New Caretaker* and others enjoyed considerable popularity. He was both playwright and composer, having created his original stylistic features of musical theatre.

The art of Vorobkevych resounded with demands of society. It closed an important gap, which had been due to the lack of national popular musical repertoire. Sydir Vorobkevych broke the monopoly of the then Liedertafel (seminarist songs), having created their domestic substitute. While working in the same genre, he made them Ukrainian, and not only through texts, but via music too. The melodic songs-romances of Vorobkevych are similar to the realm of Ukrainian folk lyric tunes, as well as to drinking and dancing themes. His works are an integral part of the Ukrainian national school of music.

Keywords: everyday music, lyrics, romance songs, popularity.

Ісидор Воробкевич (Данило Млака)

Титул збірника музичних композицій до поезії Івана Франка

Обкладинка двох хорів І. Воробкевича

Марія Білинська